

Адресы: 422870, ТР, Базарлы Матак авылы, Крайнов ур. 56.
тел: тел: 8 (84346) 2-17-60

Адрес: 422870, РТ, с.Базарные Матаки, ул. Крайнова, 56
факс: 8 (84346) 2-17-60

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

2019 елның 17 декабре

436 А №

2020-2022 елларга Әлки
муниципаль районы
территориясендә «Табиғый-
чыганак инфекцияләре» максатчан
программасын раслау турында

Әлки муниципаль районында табиғый-чыганак авырулары буенча эпидемиологик хәлне тотрыкландыру максатларында, гражданнарның сәламәтлеген саклау буенча Россия Федерациясә законнары нигезендә һәм халык арасында табиғый-чыганак авыруларының массакүләм очрақларын кисәтү максатларында Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты Карар итте:

1.2020-2022 елларга Әлки муниципаль районы территориясендә «Табиғый-чыганак инфекцияләре» муниципаль максатчан программасын (алга таба Программа) расларга.

2.Әлки районының «Финанс-бюджет палатасы» муниципаль учреждениесә рәисенә, программаны тормышка ашыру срокларын исәпкә алып, киләсе финанс елына район бюджетын формалаштырганда, Программа нигезендә чараларны финанслауга ассигнованиеләр чараларын күздә тотарга тәкъдим итәргә.

3.Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Әлки муниципаль районы
Башкарма комитет житәкчесе:

И.В. Йосыпов

**«2020-2022 елларга Әлки муниципаль районы территориясендә
«Табигый-чыганак инфекцияләре» максатчан программасы**

**«Әлки муниципаль районы территориясендә 2020-2022 елларга
«Табигый-чыганак инфекцияләре» максатчан программасы паспорты**

1	Программаның исеме	«2020-2022 елларга Әлки муниципаль районы территориясендә «Табигый-чыганак инфекцияләре» максатчан программасы
2	Программа эшләү өчен нигез	<p>«Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон (2006 елның 30 декабрдәге редакциясендә);</p> <p>«Йогышлы авыруларны иммунопрофилактикалау турында» 1998 елның 17 сентябрдәге 157-ФЗ номерлы Федераль закон (2006 елның 30 декабрдәге редакциясендә);</p> <p>Гражданнарның сәламәтлеген саклау турында 1993 елның 22 июлдәге 5487-1 номерлы Россия Федерациясе законнары нигезләре (2006 елның 29 декабрдәге редакциясендә);</p> <p>Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Социаль әһәмиятле авырулар исемлеген һәм әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыра торган авырулар исемлеген раслау турында» 2004 елның 1 декабрдәге 715 номерлы карары;</p> <p>«Талпан вируслы энцефалитын профилактикалау буенча өстәмә чаралар турында» 2007 елның 28 маендагы 28 номерлы РФ Баш дәүләт санитар табибы карары;</p> <p>«Кимерүчеләргә каршы көрәш һәм Россия Федерациясендә табигый-чыганак һәм аеруча куркыныч йогышлы авыруларны профилактикалау чаралары турында " 2006 елның 29 августындагы 27 номерлы РФ Баш дәүләт санитар табибы карары</p>
3	Программаның максатлары	<p>Төп максаты-талпан вирусы энцефалиты, иксодлы талпан боррелиозы, бөөр синдромлы геморрагик бизгәк, туриярия, лептоспироз, котыру авыруы табигый чыганакларының активлыгын киметү максатларында эпизоотиягә каршы һәм эпидемиягә каршы профилактик чаралар системасын көчәйтү;</p> <p>-табигый-чыганак инфекцияләре белән авырулар санын киметү;</p> <p>-табигый-чыганак инфекцияләре кичергәннән соң үлемне, сакланган күренешләренә һәм инвалидлыкны киметү өчен дөвалау һәм реабилитация чараларын камилләштерү;</p> <p>Табигый-чыганак инфекцияләре таралуга эпидемиологик күзәтчелекне камилләштерү;</p> <p>-табигый-чыганак инфекцияләренә лаборатор диагностикасы методларын камилләштерү;</p> <p>-табигый-чыганак инфекцияләре белән авыручыларны дөвалауның һәм реабилитацияләүнең заманча ысулларын кертү;</p>
	Программаның бурычлары	

		- һәләкәткә каршы чаралар үткәрү; -табигый-чыганак инфекцияләре белән зарарлануны профилактикалау буенча халык белән аңлату эшләре алып бару; -чыганакларда эпидемиягә каршы чаралар үткәрүне оештыру.
4	Программаны тормышка ашыру сроклары	2020-2022 еллар
5	Программаның заказчысы	Әлки муниципаль районы башкарма комитеты
6	Программа проектын эшләүчеләр	«Базарлы Матак үзәк район хастаханәсе» ДАССУ; Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенә Нурлат, Аксубай, Әлки, Чирмешән районнарында территориаль бүлгә, «Әлки район дәүләт ветеринария берләшмәсе» ДБУ
7	Программаны башкаручылар	«Базарлы Матак үзәк район хастаханәсе " ДАССУ; Әлки район дәүләт ветеринария берләшмәсе " ДБУ,
8	Программаны ресурслар белән тәмин итү	Федераль, региональ, район бюджетлары хисабына
9	Программаның төп чаралары исемлегә	Табигый-чыганак инфекцияләре таралуга эпидемиологик күзәтчелекне камилләштерү, эпизоотиягә каршы һәм эпидемиягә каршы профилактик чараларны гамәлгә ашыру; диагностика, дөвалау, эпидемиология өлкәсендә кадрлар әзерләү һәм табигый-чыганак инфекцияләрен профилактикалау; Әлки районында табигый-чыганак инфекцияләрен профилактикалау чаралары турында халыкка мәгълүмат бирү системасының үсеше
10	Программаны тормышка ашыруны контрольдә тоту	Әлки муниципаль районы башкарма комитеты.

1. «2020-2022 елларга Әлки муниципаль районы территориясендә «Табигый-чыганак инфекцияләре» *максатчан программасын нигезләү.*

Әлки районы авыруларның табигый чыганагы булып тора: бөөр синдромлы геморрагик бизгәк (БСГБ), талпан вируслы энцефалиты (ТВЭ), иксодлы талпан боррелиозы (ИТБ), котыру авыруы. Килеп туган вазгыятьнең бер сәбәбе - күрсәтелгән авыруларны күчерүче синантропалы кимерүчеләр - күселәр, тычканнар, кыргый хайваннар (төлке һ. б.) санының кискен артуы.

БСГБ белән авыручылар буенча эпидемиологик ситуация чагыштырмача тотрыклы булып кала: 2015 елда 100 мең кешегә 30,4 (ТР буенча 18,4) интенсив күрсәткече белән БСГБ 6 очрагы теркәлгән, 2016 елда-10,3 күрсәткече белән 2 очрак (ТР буенча-5,2), ә 2017 елда - 1 очрак, күрсәткеч 5,1 (ТР-32,94), 2018 елда очраklar теркәлмәгән, 2019 елда 100 мең кешегә 26,5 интенсив күрсәткече белән 5 очрак.

Авыруларның еллык динамикасы июльдән декабрьгә кадәр авыруларны теркәү белән характерлана, авыл хужалыгында, көнкүрештә йоктырулар өстенлек итә. Авырулар санының чагыштырмача түбән күрсәткечләре гарантияләни, чөнки урман йогышын профилактикалау буенча чаралар житәрлек күләмдә үткәрелми. Урман массивларында, БСГБ табигый чыганакалары территориясендә санитар кисүләр күп очракта үткәрелми; халык иң күп йөри торган урманнар урман-парк халәтенә китерелмәгән, бу исә аларның түбән сортлы агачлар, ауган агачлар белән каплануына китерә һәм урман тычканнарының тереклек эшчәнлеген өчен уңай шартлар тудыра.

БСГБ белән авыручылар саны кимерүчеләр саны артуга бәйле, бу элеге авыру буенча имин булмаган торак пунктларда тоташ һәм барьер дератизациясен тулысынча һәм вакытында уздырмау белән аңлатыла. Барьер эшкәртү кыр тычканнарына һәм тычканнарга каршы көрәшнән төп нәтижәле алымы булып тора. 2017 елда барьер дератизациясе районның 12 торак пунктында – 12,8 га, «Имәнкәй» БСМЛда – 0,5 га майданда үткәрелсә, 2018 елда барьер дератизациясе районның 7 торак пунктында гына ике тапкыр(язын һәм көзен)- 70,0 га майданда - «Имәнкәй» БСМЛда-0,5 га майданда башкарылган. 2018 елда, 2019 елда-72 га майданда ике тапкыр 9 торак пунктта.

Әлки районы авыл хужалыгы объектларында дератизация ветеринария хезмәте белгечләре тарафыннан үткәрелә. Әлки районы хужалыкларында терлекчелек биналарында дератизация 2017 елда - 42,180 кв. м, 2018 елда – 34,952 кв. м.үткәрелгән, бу 2017 елда 28% һәм 2018 елда гомуми таләп ителә торган майданның 23% ын тәшкил итә, 2019 елда гомуми майданы 7330 кв. м булган 19 терлекчелек объектсында уздырылды.

Балаларның жәйге ялы урыннарында ел саен 0,5 га майданда дератизация, талпаннарга каршы дезинсекция 2,0 га майданда, черкиләргә каршы дезинсекция 2,4 га майданда үткәрелә.

Соңгы елларда талпан энцефалиты белән авыручылар саны республикада сирәк күзәтелә, нигездә талпан энцефалитының читтән кертелә торган очраklары гына теркәлә.

Әлки районында авырулар саны 10 елдан артык теркәлмәде. Активлык сезонының дәвамлылығы һәм талпаннар саны арту талпаннарның ябышуы уңаеннан медицина ярдәме сорап мөрәжәгать итүчеләрнең саны артуга китерә. 2016 елда талпан тешләү буенча районның дөвалау-профилактика оешмаларына 10 кеше мөрәжәгать итте, шул исәптән 3 бала, 2017 елда-17 кеше, шул исәптән балалар-0, 2018 елда-16 кеше, шул исәптән балалар-1, 2019 елда-17 кеше.

Талпан йогышларын профилактикалау буенча өстенлекле бурыч - күчерүчегә каршы көрәш (акарицид һәм дератизацион эшкәртү); Талпаннарны киметү буенча акарицид чаралар бары тик шәһәр яны сәламәтләндрерү учреждениеләре территориясендә генә үткәрелгән, акарицид препаратлар сатып алуға өстәмә ассигнованиеләр бүленмәгән.

Хайваннар арасында авырулар:

2016 елда-0, шул исәптән кыргый-0, сукбайлар-0;

2017 елда-0, шул исәптән кыргый-0, сукбайлар-0;

2018 елда -0, шул исәптән кыргый-0, сукбайлар-0;

2019 ел -0, шул исәптән кыргый-0, сукбайлар-0;

2016 елда хайваннар тешлэгәннән мөрәжәгать итүчеләр саны - 16, 2017 елда -28, 2018 елда-38 кеше, шулардан 1 очрак кыргый хайваннар, 2019 елда -37 кеше.

Антирабик ярдәм сорап мөрәжәгать итүчеләр саны артты һәм 2016 елда - 19 кеше, 2017 елда - 28 кеше, 2018 елда-38 кеше, 2019 елда 37 кеше тәшкил итте.

Районда "Әлки муниципаль районы торак пунктларында эт һәм песиләрне тоту кагыйдәләрен раслау турында"гы карар эшләргә һәм кабул итәргә кирәк. Тешләүләрнең күбесе йорт хайваннары хужаларының аларны тоту кагыйдәләрен үтәмәве аркасында килеп чыга.

2018 елда дератизация чараларын уздыруға компенсацияләрнең төбәк фондыннан бүлеп бирелә торган субвенцияләр исәбенә 154 000 сум бүлеп бирелде, 18114,8 сум талпанга каршы эшкәртүгә, 19354,9 сум малярийга каршы эшкәртүгә, бу инфекцияләр белән авыручыларны, аерым алганда, котыру чирен һәм БСГБне, стабильләштерү өчен комплекслы чаралар үткәрүне тәмин итү өчен житәрлек түгел. Кешеләр күпләп йөри торган урыннарда, аерым алганда зиратта дератизация, талпаннарға каршы эшкәртү чаралары үткәрелми.

Программаны кабул итү максатчан профилактик һәм эпидемиягә каршы эшчәнлекне, үз вакытында диагностикалауны һәм табигий-чыганак инфекцияләре белән авыручыларны нәтижәле дөвалауны дөвам итәргә мөмкинлек бирәчәк.

2. Әлки районы халкы өчен проблеманың социаль-икътисадый әһәмияте

Табиғат-чыганак инфекцияләре Әлки районы халкына сизелерлек социаль һәм икътисади зыян китерергә мөмкин.

Бу инфекцияләр иң авыр инфекцияләр исәбенә керә һәм аларның әһәмияте клиник агымның авырлығы, дөвалауның югары бәясе, үлем санының югары дәрәжәсе, авыручыларның эшкә сәләтлелек яше белән аңлатыла.

Бөөр синдромлы геморрагик бизгәк белән авыручыларның уртача авыр һәм уртача авыр агымы 80-90% та күзәтелә.

Табиғый-чыганак инфекцияләре белән авыручыларны стационар дөвалау шактый гына финанс чыгымнары таләп итә. Бөөр синдромы һәм талпан энцефалиты булган геморрагик бизгәк вакытында вакытлыча эшкә яраксызлык чоры уртача 42 көн тәшкил итә, авыр һәм катлаулы формалар булганда реабилитация чорының озынлығы бер елга кадәр житә.

Табиғый-чыганак инфекцияләренә аеруча авыр булуына бәйле рәвештә, вакытлыча эшкә яраксызлык буенча бер тапкыр бирелә торган пособиеләрне һәм инвалидлык буенча пенсияләренә түләүгә чыгымнар арта.

3. Программаның төп максаты һәм бурычлары

Программаның төп максаты-табиғый чыганакның активлығын киметү, бөөр синдромлы геморрагик бизгәк белән авыручылар санын киметү, талпан энцефалиты, талпан борелиозы, котыру, туляремия, лептоспироз авыруларына юл куймау, табиғый-чыганак инфекцияләре кичергәннән соң үлемне, сакланган күренешләренә һәм инвалидлыкны киметү өчен дөвалау һәм реабилитация чараларын камилләштерү.

Куелган максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- табиғый-чыганак инфекцияләре, эпизоотиягә каршы, эпидемиягә каршы һәм профилактик чаралар таралуга эпидемиологик күзәтчелекне камилләштерү;
- эндемик территорияләрдә эпидемиологик әһәмиятле объектларда кимерүчеләргә, талпаннарға каршы чаралар үткәрү;
- табиғый-чыганак инфекцияләре белән авыручыларны диагностикалауны, дөвалауны һәм реабилитацияләүне камилләштерү;
- табиғый-чыганак инфекцияләрен диагностикалау, дөвалау, эпидемиология һәм профилактикалау өлкәсендә кадрлар әзерләү;
- табиғый-чыганак инфекцияләрен профилактикалау чаралары турында халыкка мәгълүмат бирү системасын үстерү.

4. Программаны тормышка ашыру сроклары һәм этаплары

Программада каралган чаралар 2020-2022 еллар дөвамында гамәлгә ашырылачак.

5. Программаның чаралар планы

Чаралар планы программаның төп максаты һәм бурычлары белән билгеләнә. Аның нигезендә, программада каралган чаралар түбәндәге төп юнәлешләр буенча бүленә.

5.1. Табигый-чыганак инфекцияләре таралуга эпидемиологик күзәтчелекне камилләштерү, эпизоотиягә каршы һәм эпидемиягә каршы профилактик чараларны гамәлгә ашыру

Программада:

- бөөр синдромлы геморрагик бизгәкнең актив чыганакларында һәм балалар сәламәтләндрерү учреждениеләре тирәсендә ел саен барьер дератизацион эшкәртү;
- балалар сәламәтләндрерү учреждениеләре территорияләрен талпанга каршы эшкәртү;
- табигый-чыганак инфекцияләре белән төркөмле һәм күптәнге авырулар килеп чыкканда эпидемиягә каршы чаралар комплексын үткәру (санитария-эпидемиягә каршы комиссия карары буенча);
- ел саен профессиональ риск төркөмнәрен талпан энцефалитына һәм котыру авыруына каршы вакцинацияләү;
- талпан энцефалитын ашыгыч профилактикалау һәм дөвалау өчен энцефалитка каршы иммуноглобулин дозасын ел саен сатып алу;
- вакцинопрофилактика, хужасыз хайваннарны тоту, утильләштерү, кыргый ерткыч хайваннар санын жайга салу чараларын үтәү, котыру авыруына каршы ораль вакцинация үткәру;
- тешләүдән зыян күрүчеләргә иммунопрофилактика каралган.

Программаны финанслау чыганаклары һәм күләмнәре

Чаралар исеме	Финанслау чыганаклары	Финанслау күләме 01.01.19 (мең сум) бәяләрдә			
		Шул исәптән			
		барлыгы	2020	2021	2022
1.1.БСГБ буенча эпидемик яктан имин булмаган торак пунктларда ел саен барьерлы (тоташ) дератизация үткәру	Субвенцияләр исәбенә	462,0	154,0	154,0	154,0
1.2.Балалар сәламәтләндрерү, мәктәпкәчә һәм мәктәп учреждениеләре	Субвенцияләр исәбенә	223,5	66,2	74,4	82,9

территорияларен талпанга каршы һәм дератизацион эшкәртү	Район бюджеты хисабына	600,0	200,0	200,0	200,0
1.3.Төркемле һәм күптәнге авырулар килеп чыкканда эпидемияга каршы чаралар комплексын үткәртү (Санитария-эпидемияга каршы комиссия карары буенча)	Субвенцияләр исәбенә	114,0	38,0	38,0	38,0
1.4.Әлки районының профессиональ риск төркемнәренә талпан энцефалитына каршы ел саен вакцинация үткәртү;	Субвенцияләр исәбенә	36,0	12,0	12,0	12,0
1.5.Ел саен ашыгыч профилактика һәм талпан энцефалитын дөвалау өчен талпан энцефалитына каршы кимендә 40 доза кеше иммуноглобулинын сатып алу.	Субвенцияләр исәбенә	72,0	24,0	24,0	24,0
1.6 БСГБ белән авыручыларны вирусологик тикшерү.	ММИ чаралары				
1.7. Күзәтүчесез этләр һәм мәчеләрне аулау	Федераль бюджет	222,0	74,0	74,0	74,0
1.8. Эт һәм песиләр вакцинацияләү	Федер. бюджеты	270,0	90,0	90,0	90,0
1.9.Кыргыз ерткыч хайваннарның санын жайга салу, аларны ораль вакцинацияләү	Федер. бюджеты	1800,0	600,0	600,0	600,0
Барлығы: 1.1-1.9		3799,5	1258,2	1266,4	1274,9

2.Диагностика, дөвалау, эпидемиология өлкәсендә кадрлар әзерләү һәм табигать-чыганак инфекцияларен профилактикалау

2.1.табигый-чыганак инфекцияләре проблемасы буенча конференцияләрдә, семинарларда, киңәшмәләрдә катнашу	Финанслау чыганаклары	барлығы	2020ел	2021ел	2022 ел
2.2.Табигый-чыганак					

Йогышлары өлкәсендә әйдәүче республика белгечләре катнашында урта махсус белемле табибларның һәм медицина хезмәткәрләренен квалификациясен күтәрү циклларины Казан шәһәренә бару	ММИ чаралары	108,0	36,0	36,0	36,0
Барлыгы: 2.1-2.2		108,0.	36,0.	36,0.	36,0.

3. Табигый-чыганак инфекцияләрен профилактикалау чаралары турында халыкка мәгълүмат бирү

3.1 Табигый-чыганак авыруларын профилактикалау буенча жирле газетада мәкаләләр урнаштыру, листовкалар, буклетлар әзерләү һәм тиражлау	жирле бюджет	6,0 мең сум	2,0 мең сум	2,0 мең сум	2,0 мең сум
Барлыгы: 3.1		6,0	2,0	2,0	2,0

Программа буенча барлыгы: 3913,5 мең сум, шуларның 606,0 мең сумы жирле бюджеттан

6. Программаны тормышка ашыру механизмы

Программаның заказчысы-Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты, Әлки районы бюджетында тиешле финанс елына каралган акчалар кысаларында, программаны тормышка ашыруны тәэмин итә.

Программаны тормышка ашыру барышында гадәттән тыш санитар-эпидемияләргә каршы комиссия:

-төп башкаручыларның эшчәнлеген координацияләүне, чараларны тормышка ашыру барышын һәм чараларны нәтижәле файдалануны контрольдә тоту;

-ел саен программага бүлеп бирелгән финанс чараларын исәпкә алып, программа чаралары буенча максатчан күрсәткечләрен һәм чыгымнарны, Программаны тормышка ашыру механизмын һәм аны башкаручылар составын тәгаенли;

7. Программаны тормышка ашыруны контрольдә тоту

Программаны гамәлгә ашыру өчен җаваплылык гадәттән тыш санитар-эпидемияләргә каршы комиссиягә йөкләнә.

Программаны тормышка ашыруга бүлөп бирелгән Әлки районы бюджеты акчаларының максатчан кулланылышын тикшерү вәкаләтле органнар тарафыннан билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

8. Программаны тормышка ашыруның социаль-иқтисади нәтижәләрен баяләү

Программада каралган чараларны тормышка ашыру:

-табигый-чыганак инфекцияләре буенча эпидемиологик һәм эпизоотологик хәлне тотрыкландыру һәм яхшыртуга;

-табигый-чыганак инфекцияләре белән авыручылар санын кискәтергә;

-бөөр синдромлы геморрагик бизгәкнең авыр формалары санын 10%ка кадәр киметергә;

-табигый-чыганак инфекцияләре мәсьәләләре буенча Әлки районы сәламәтлек саклау кадрларының квалификациясен күтәрүгә мөмкинлек бирәчәк.

Программаның иқтисади нәтижәләгә Әлки районы табигый-чыганак инфекцияләрен профилактикалауга, диагностикалауга, дөвалауга (шул исәптән кыйммәтле стационар), шулай ук вакытлыча эшкә яраксызлык буенча бер тапкыр бирелә торган пособиеләрне, инвалидлык буенча пенсияләренә түләү чыгымнарын оптимальләштерүдән гыйбарәт.